

[Time: 3 Hrs]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:** 1. All questions are compulsory. Attempt Sub question (A) or (B) of Question no. 5
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

- Q.1 Answer **any two** questions of the following: 20
 a. Explain Kautilya's thoughts on welfare state.
 b. Explain the thoughts of Dadabhai Naoroji.
 c. Discuss the economic ideas of Gopal Ganesh Agarkar.
- Q.2 Answer **any two** questions of the following: 20
 a. Explain the reasons given by Mahatma Phule why Indian farmers are poor.
 b. Explain Mahatma Gandhi's economic thoughts on Sarvodaya.
 c. Discuss Mahatma Gandhi's economic thoughts on self sufficient village economy.
- Q.3 Answer **any two** questions of the following: 20
 a. Write a note on 'Problem of Rupee'.
 b. Explain Dr. Manmohan Singh's 'Three Steps' to Stem India's Economic Crisis.
 c. Discuss G. K. Gokhale's economic thoughts on Development and Welfare.
- Q.4 Answer **any two** questions of the following: 20
 a. Write down about Nobel prize winner Economics Robert A. Mundell.
 b. Explain the economic views of Joseph Stiglitz.
 c. Write a note on Nobel prize winner in Economics Dr. Abhijit Banarjee.
- Q.5 (A) Write short notes on **any two** of the following. 20
 a. Views of R. C. Datt on Imperialism.
 b. Mahatma Gandhi's economic thoughts on trusteeship.
 c. Dr. B. R. Ambedkar's views on public finance.
 d. Selection process of economic sciences laureates.

(OR)

- (B) Select an appropriate option for the following. 20
- 1) Who among the following economist introduced the "Economic Imperialism" theory, in 1867?
 a) M.G. Ranade
 b) Dadabhai Naoroji
 c) Dr. B. R. Ambedkar
 d) R. C. Datta
- 2) Which of the following sentence is not correct about economic drain?
 a) Free imports of British manufactured goods.
 b) Heavy duties were imposed on Indian goods going to England.
 c) There was a neglect of traditional public works.
 d) High tax on imports of British manufactured goods.
- 3) Which of the following sentence is not correct about Kautilya policy?
 a) Industrial development was the important function of the State.
 b) The State had the duty and responsibility of making the country self-sufficient and wealthy.
 c) Kautilya's concept of State is founded on Industrial structure.
 d) None of above

- 4) What was the state policy recommended by kautilya?
  - a) The State should undertake those industries which help directly in making the nation self-sufficient and self-reliant.
  - b) The activities related to farming, spinning, weaving, livestock farming, arts and crafts etc.
  - c) Both a and b are correct
  - d) Neither a nor b are correct
- 5) Who among the following economist wrote the 'Essay on Indian Political Economy'?
  - a) M. G. Ranade
  - b) Dadabhai Naoroji
  - c) Dr.B.R. Ambedkar
  - d) R.C. Datta
- 6) Which British charter act made education who pened to all?
  - a) Charter Act, 1836
  - b) Charter Act,1813
  - c) Charter Act, 1874
  - d) Charter Act, 1833
- 7) When Mahatma Phule started first girls' school in Pune?
  - a) 1st January, 1853
  - b) 1st January, 1848
  - c) 1st January, 1858
  - d) 1st January, 1851
- 8) Which of the following book not written by Mahatma Phule?
  - a) Tritiya Ratna
  - b) Ishara
  - c) Slavery
  - d) Janta
- 9) Which of the following reasons given by Mahatma Phule for poor condition of Indian farmer?
  - a) Burden of growing population on agriculture
  - b) Division and fragmentation of land
  - c) Exploitation of Farmers by Moneylenders
  - d) All of above
- 10) According to the Mahatma Phule which among following is the only mean through which anybody can cross any type of poverty?
  - a) Agriculture
  - b) Education
  - c) Industrial Development
  - d) British Government Policy
- 11) Gokhale's economic ideas owned much to .....
  - a) Justice M.G. Rande
  - b) Prof. List
  - c) Neither a nor b are correct
  - d) Both a and b are correct
- 12) Which exchange standard recommended by Dr. B.R. Ambedkar for India?
  - a) Gold standard
  - b) Gold exchange standard
  - c) Silver exchange standard
  - d) None of above

- 13) Who is the author of famous book entitled “The Problem of the Rupee: Its Origin and Solution”?
- Amartya Sen
  - J.M. Keynes
  - Dr. B. R. Ambedkar
  - M.G.Rande
- 14) Which book was holding by each member of “Royal Commission on Indian Currency and Finance” (Hilton Young commission)?
- An Enquiry into the Nature and Causes of Wealth of Nation
  - The Problem of the Rupee: Its Origin and Solution
  - The Problem of instability of Rupee: Its causes and Solution
  - The Economic Consequences of the Peace
- 15) Which of the following questions raised by Dr. B.R. Ambedkar in his book in 1923 about exchange rate system?
- Should India stabilise its exchange?
  - What should be the ratio at which India should stabilise its exchange?
  - Both are correct
  - None of above
- 16) Which of the following subject added later for Nobel Prize?
- Physics
  - Chemistry
  - Medicine
  - Economics
- 17) When Dr. Amartya Sen awarded Nobel Memorial Price in Economic science?
- 1968
  - 1998
  - 2011
  - 1990
- 18) What was the Ph.D topic of Dr. Amartya Sen?
- The Problem of Rupee
  - The Choice of Techniques
  - Early Indian Economic History
  - Indian poverty
- 19) Which the following book published by Dr. Amartya Sen?
- The Idea of Justice
  - Monetary Economics
  - The Idea of Equality
  - Currency and Finance
- 20) When Dr. Amartya Sen awarded by Bharat Ratna?
- 1999
  - 1998
  - 1990
  - 1970

*****

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रश्न क्र. ५ मध्ये (अ) व (ब) उप प्रश्नांमधील कोणताही एक उप प्रश्न सोडवा.

२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) कल्याणकारी राज्याविषयी कौटिल्याचे विचार स्पष्ट करा.
 ब) दादाभाई नौरोजी यांचे विचार स्पष्ट करा.
 क) गोपाळ गणेश आगरकर यांच्या आर्थिक विचारांची चर्चा करा.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) महात्मा फुले यांनी भारतीय शेतकरी गरीब का आहेत याची सांगितलेली कारणे स्पष्ट करा.
 ब) सर्वोदयावर महात्मा गांधींचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.
 क) महात्मा गांधींच्या स्वयंपूर्ण ग्रामीण अर्थव्यवस्थेवरील आर्थिक विचारांची चर्चा करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) 'रुपयाची समस्या' वर टीप लिहा.
 ब) भारताच्या आर्थिक संकटाला रोखण्यासाठी डॉ. मनमोहन सिंग यांनी सुचवलेली 'तीन पावले' समजावून सांगा.
 क) जी.के. गोखले यांच्या विकास आणि कल्याणावरील आर्थिक विचारांची चर्चा करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) नोबेल पारितोषिक विजेते अर्थशास्त्र रॉबर्ट ए. मंडेल बद्दल लिहा.
 ब) जोसेफ स्टिग्लिट्झचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.
 क) अर्थशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक विजेते डॉ. अभिजित बॅनर्जी यांच्यावर टीप लिहा.
- प्र.५ (अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीप लिहा. (२०)
 अ) साम्राज्यवादावरील आर.सी. दत्त यांचे मत.
 ब) विश्वस्तपदावर महात्मा गांधींचे आर्थिक विचार.
 क) डॉ. बी.आर. आंबेडकरांचे सार्वजनिक वित्तविषयक विचार.
 ड) आर्थिक विज्ञान पुरस्कार विजेत्यांची निवड प्रक्रिया.

किंवा

- (ब) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा. (२०)
 १) खालीलपैकी कोणत्या अर्थशास्त्रज्ञाने १८६७ मध्ये "आर्थिक साम्राज्यवाद (Economic Imperialism)" सिद्धांत मांडला?
 a) एम. जी. रानडे
 b) दादाभाई नौरोजी
 c) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
 d) आर. सी. दत्त
- २) खालीलपैकी कोणते वाक्य आर्थिक निःसारणबद्दल बरोबर नाही?
 a) ब्रिटिश उत्पादित वस्तूंची मोफत आयात.
 b) इंग्लंडला जाणाऱ्या भारतीय मालावर भारी शुल्क लादले गेले.
 c) पारंपारिक सार्वजनिक कामांकडे दुर्लक्ष झाले.
 d) ब्रिटिश उत्पादित वस्तूंच्या आयातीवर उच्च कर.

- 3) कौटिल्य नीतीबदल खालीलपैकी कोणते वाक्य बरोबर नाही?
- औद्योगिक विकास हे राज्याचे महत्वाचे कार्य होते.
  - देशाला स्वावलंबी आणि श्रीमंत बनवण्याचे कर्तव्य आणि जबाबदारी राज्याची होती.
  - कौटिल्याच्या राज्याची संकल्पना औद्योगिक रचनेवर आधारित आहे.
  - वरीलपैकी काहीही नाही.
- 4) कौटिल्य यांनी शिफारस केलेले राज्य धोरण काय होते?
- राष्ट्राला स्वावलंबी आणि स्वावलंबी बनवण्यासाठी थेट मदत करणारे उद्योग राज्याने हाती घेतले पाहिजेत.
  - शेती, सूतकाम, विणकाम, पशुपालन, कला आणि हस्तकला इत्यादींशी संबंधित उपक्रम.
  - a आणि b दोन्ही बरोबर आहेत
  - a किंवा b दोन्हीही बरोबर नाहीत
- 5) खालीलपैकी कोणत्या अर्थशास्त्रज्ञाने 'भारतीय राजकीय अर्थव्यवस्थेवर निबंध' लिहिला?
- एम.जी.रानडे
  - दादाभाई नौरोजी
  - डॉ.बी.आर. आंबेडकर
  - आर.सी. दत्त
- 6) कोणत्या ब्रिटिश चार्टर कायद्याने सर्वांसाठी शिक्षणाचा मार्ग खुला केला?
- चार्टर कायदा, १८३६
  - चार्टर कायदा, १८१३
  - चार्टर ऍक्ट, १८७४
  - चार्टर कायदा, १८३३
- 7) महात्मा फुले यांनी पुण्यात मुलींची पहिली शाळा कधी सुरू केली?
- १ जानेवारी १८५३
  - १ जानेवारी १८४८
  - १ जानेवारी १८५८
  - १ जानेवारी १८५१
- 8) खालीलपैकी कोणते पुस्तक महात्मा फुले यांनी लिहिलेले नाही?
- तृतीय रत्न
  - इशारा
  - गुलामगिरी
  - जनता
- 9) महात्मा फुले यांनी भारतीय शेतकऱ्यांच्या गरीब स्थितीचे खालीलपैकी कोणते कारण दिले आहे?
- वाढत्या लोकसंख्येचा शेतीवरील भार
  - जमिनीचे विभाजन आणि विखंडन
  - सावकारांकडून शेतकऱ्यांचे शोषण
  - वरील सर्व
- 10) महात्मा फुले यांच्या मते खालीलपैकी कोणते एकमेव साधन आहे ज्याद्वारे कोणीही कोणत्याही प्रकारची गरिबी पार करू शकते?
- शेती
  - शिक्षण
  - औद्योगिक विकास
  - ब्रिटिश सरकारचे धोरण

- 11) गोखले यांच्या आर्थिक कल्पनांवर बरीच मालकी होती
- न्यायमूर्ती एम. जी. रानडे
  - प्रा. लिस्ट
  - a किंवा b दोन्हीही बरोबर नाहीत
  - a आणि b दोन्ही बरोबर आहेत
- 12) डॉ. बी.आर. आंबेडकर यांनी भारतासाठी कोणत्या विनिमय मानकाची शिफारस केली आहे?
- सुवर्ण मानक
  - सुवर्ण विनिमय मानक
  - रजत विनिमय मानक
  - वरीलपैकी कोणतेही नाही.
- 13) “द प्रॉब्लेम ऑफ द रुपी: इट्स ओरिजिन अँड सोल्युशन” या प्रसिद्ध पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत?
- अमर्त्य सेन
  - जे.एम. केन्स
  - डॉ. बी. आर. आंबेडकर
  - एम.जी.रानडे
- 14) “रॉयल कमिशन ऑन इंडियन करन्सी अँड फायनान्स” (हिल्टन यंग कमिशन) च्या प्रत्येक सदस्याकडे कोणते पुस्तक होते?
- राष्ट्राच्या संपत्तीचे स्वरूप आणि कारणांची चौकशी
  - रुपयाची समस्या: त्याचे मूळ आणि उपाय
  - रुपयाच्या अस्थिरतेची समस्या: त्याची कारणे आणि उपाय
  - शांततेचे आर्थिक परिणाम
- 15) डॉ. बी.आर. आंबेडकर यांनी 1923 मध्ये त्यांच्या पुस्तकात विनिमय दर प्रणालीबद्दल खालीलपैकी कोणता प्रश्न उपस्थित केला होता?
- भारताने आपल्या चलनाचा विनिमय स्थिर ठेवावा का?
  - भारताने आपल्या चलनाचा विनिमय स्थिर ठेवण्याचे प्रमाण काय असावे?
  - दोन्ही बरोबर आहेत
  - वरीलपैकी काहीही नाही
- 16) पुढीलपैकी कोणता विषय नोबेल पुरस्कारासाठी नंतर जोडला गेला?
- भौतिकशास्त्र
  - रसायनशास्त्र
  - औषध
  - अर्थशास्त्र
- 17) डॉ. अमर्त्य सेन यांना अर्थशास्त्रातील नोबेल मेमोरियल प्राईस कधी देण्यात आले?
- १९६८
  - १९९८
  - २०११
  - १९९०
- 18) डॉ अमर्त्य सेन यांचा पीएच.डी विषय काय होता?
- रुपयाची समस्या
  - तंत्रज्ञानाची निवड
  - प्रारंभिक भारतीय आर्थिक इतिहास
  - भारतीय गरिबी
- 19) डॉ. अमर्त्य सेन यांनी खालील कोणते पुस्तक प्रकाशित केले आहे?
- न्यायाची कल्पना
  - चलनविषयक अर्थशास्त्र
  - समानतेची कल्पना
  - चलन आणि वित्त
- 20) डॉ.अमर्त्य सेन यांना भारतरत्न कधी देण्यात आला?
- १९९९
  - १९९८
  - १९९०
  - १९७०

*****